

Eleaté

Filozofická škola, jež vznikla na západním italském pobřeží, ve městě Elea, kolonizační oblasti Řecka. Má tři nejvýznamnější zástupce, kteří na sebe navazují.

Xenofanés

Básník, putující pěvec, zakladatel filozofické školy v Eleji. Narodil se kolem roku 580 př.n.l. Útočí proti starému řeckému náboženství, proti lidské podobě bohů a vlastnostem, které jsou bohům přisuzovány. Vlastnosti, jako je lest, krádež, podvod, cizoložství, jsou hanebné i u lidí, nepřísluší bohům vůbec.

Nejvyšší bůh je podle Xenofana **identický s jednotou celku světa**. Jeho nauka může být nazývána **panteistická**.

Xenofanés byl první, kdo útočil proti starému řeckému náboženství a tím, že ztotožnil nejvyšší bytost s jednotou celku světa, se stal zakladatelem **nauky o věčném, neproměnlivém bytí**, jež byla jeho žáky rozpracována.

Parmenidés

Xenofanův žák se narodil okolo roku 540 př.n.l. v Eleji. Je považován za nejvýznamnějšího filozofa elejské školy. Přijal Xenofanovu myšlenku o neproměnlivém bytí a důsledně ji rozpracoval

Pravda se dosáhne pouze **čistým rozumovým poznáním**. Bytí je, nejsoucno není. **Popírá možnost prázdného prostoru a tím i pohyb**. Aby se mohlo něco přesunout, musí být prázdný prostor. Tuto svou teorii převádí i na teorii vývoje. Co se má stát, předtím ještě není jsoací. Z toho plyne, že nemůže existovat ani dění, ani pohyb, nýbrž jen **neproměnlivě trvajícím bytím**. **Myšlení a jsoací je totéž. Smysly nás klamou** a jsou zdrojem všeho omylu.

Zénon z Eleje

Žák Parmenidův, který si vzal za úkol bránit jeho nauku o neproměnlivém bytí. Přitom vyvinul tak důvtipnou metodu, pro kterou je považován za **zakladatele dialektiky**. Zénon nachází v tvrzeních odpůrců Parmenida rozpory a ty využil ve svých argumentech popření pohybu, mimo jiných použil:

1. V závodě Achilla s želvou, při kterém bude mít želva jen sebemenší náskok, by ji Achilles nemohl nikdy dohonit. Neboť dosáhne-li Achilles bodu A, v němž se předtím nacházela želva, ta se mezitím přesunula do bodu B, atd. Achilles může náskok želvy pouze zmírnit, ale nikdy jí nedohoní.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Pracovní list byl vytvořen v rámci projektu "Nová cesta za poznáním", reg. č. CZ.1.07/1.5.00/34.0034, za finanční podpory Evropského sociálního fondu a rozpočtu ČR.

Uvedená práce (dílo) podléhá licenci Creative Commons
Uvedte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko

2. Rozložíme-li dráhu letícího šípů, pozorován v kterém jeho momentu svého letu, nachází se v klidu, pak je v klidu i v celém čase. Letící šíp se tedy nepohybuje a není žádný pohyb.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Pracovní list byl vytvořen v rámci projektu
"Nová cesta za poznáním", reg. č.
CZ.1.07/1.5.00/34.0034, za finanční podpory
Evropského sociálního fondu a rozpočtu ČR.

Uvedená práce (dílo) podléhá licenci Creative Commons
Uvedte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko

Je nepravděpodobné, že Zénon byl přesvědčen, že želvu nelze dohonit. Zrovna tak šíp, jehož dobu letu rozložíme na řadu jednotlivých momentů, ve kterých se nám jeví jako stojící. Čas se ve skutečnosti nedělí na řadu časových bodů, podstatou je jeho plynutí. Rozkouskovanost času pochází z našeho myšlení, není tedy času vlastní.

Na slabinu eleatské filozofie ukazuje fakt, že k její obhajobě bylo zapotřebí velice komplikovaného výkonu. Touto slabinou je především jednostrannost, s níž eleaté popírají veškeré dění a lpí na strnulém bytí, které je v příkrém rozporu s výrazem řecké povahy.

Literatura:

Störig, H.J. Malé dějiny filozofie vydalo nakladatelství Zvon Praha 1991, ISBN 80-7113-041-9